

Urad Vlade RS za komuniciranje

gp.ukom@gov.si

Gregorčičeva ulica 25
1000 Ljubljana

Številka: 093-3/2015/63
Datum: 8. 10. 2015

Zadeva: **Predlagam.vladi predlog 6929-243: Zakon o verski svobodi**

Zveza: Vaša številka: 092-243/2015/1

Ministrstvo za kulturo, Urad za verske skupnosti (v nadaljnjem besedilu: MK) je dne 24. 9. 2015 od Urada Vlade Republike Slovenije za komuniciranje prejelo elektronsko sporočilo - Predlagam.vladi predlog 6929-243: Zakon o verski svobodi. V nadaljevanju vam v predpisanem roku, ki se izteče 14. 10. 2015 posredujemo stališče MK. Iz navedenega sporočila je razvidno, da sta njegova vsebina dva predloga, in sicer »predlog za črtanje ali popravek četrtega odstavka 2. člena Zakona o verski svobodi (Uradni list RS, št. 14/07, 46/10 – odločba US, 40/12 – ZUJF in 100/13; v nadaljnjem besedilu: ZVS)« in »predlog za sprejem dopolnitve (dodatka) k 29. členu ZVS, s katerim naj bi se zakonsko prepovedalo financiranja verskih skupnosti in njihovih objektov iz tujine«. Razloga za črtanje ali popravek 2. člena ZVS naj bi bila nedopustna vzpostavitev podrejenosti državne zakonodaje verskim normam in njegova spornosti s stališča ustavno zapovedane enakosti pred zakonom iz 14. člena Ustave Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ustava). Razlogi za sprejem dopolnitve 29. člena ZVS naj bi bili neželen vpliv tujih organizacij iz bogatih držav na slovensko kulturo oziroma nesorazmeren razvoj verskih skupnosti v državi (z npr. gradnjo večjega števila verskih objektov, večjim splošnim vplivom itd.) v primerjavi z razvojem in širjenjem verskih skupnosti, ki imajo v Republiki Sloveniji (v nadaljnjem besedilu: RS) večje število domačih vernikov, vendar njihova skupnost »bazira« v revnejših državah in zagotovitev večje enakopravnosti verskih skupnosti na področju razvoja verskih skupnosti, ki naj bi temeljila številu in volji v RS prebivajočih vernikov.

MK ugotavlja, da naslovni predlog, ker temelji na pravno nepravilnem razumevanju četrtega odstavka 2. člena ZVS in načela enakopravnosti iz 14. člena ustave ter ustavno nedopustnih in neprepričljivih razlogih za dopolnitev 29. člena ZVS, **ni primeren za nadaljnjo obravnavo**. V nadaljevanju tega dokumenta vam MK posreduje obrazložitev svojih ugotovitev in stališč.

MK glede predloga za črtanje ali popravek določbe četrtega odstavka 2. člena ZVS, ki ureja uresničevanje verske svobode s tem, da vanjo vključuje »pravico do odklonitve izpolnitve obveznosti, določene z zakonom, ki resno nasprotuje verskemu prepričanju osebe, če se s tem ne omejujejo pravice in svoboščine drugih oseb, v primerih, ki jih določa zakon«, ugotavlja, da navedeno pravno pravilo izjemoma vzpostavlja možnost neupoštevanja z državnim pravom zapovedanih ravnanj, in sicer izključno v primerih, ki jih določa zakon (glej npr. predpise s področja obrambe in izvrševanja vojaške dolžnosti ter predpisa s področja zdravstvene dejavnosti). Ker ugovor vesti oziroma verskega prepričanja pomeni posameznikovo nasprotovanje pravnemu redu, takšne pravice, tako kar na splošno, ni mogoče priznati, pač pa jo je možno priznati samo s sprejetjem posebnega področnega zakona, ki ureja natančno opredeljeni življenjski primer. Tako 46. člen ustave kot tudi četrty odstavek 2. člena ZVS izrecno določata da morajo biti primeri (natančneje: življenjski primeri) uveljavljanja ustavne oziroma zakonske pravice določeni z zakonom. Zato so trditve o domnevni splošni podrejenosti državnega prava verskim normam povsem neutemeljene. MK glede domnevne različne obravnave vernikov in ateistov ugotavlja, da lahko tako verniki kot ateisti neposredno na podlagi 46. člena ustave in zato povsem enakopravno uresničujejo človekovo pravico do ugovora vesti, saj človekova pravica do svoboda vesti iz 41. člena ustave vključuje tudi posebno obliko svobode vesti, ki jo izpostavljata že prvi in drugi odstavki 41. člena ustave – versko svobodo. Določba 2. člena ZVS vernikom tudi ne daje nobenih posebnih pravic (posebnega pravnega statusa), pač pa na ožjem področju svobode vesti (področju verske svobode) zgolj konkretizira ustavno pravico do ugovora vesti tako, da v uresničevanje verske svobode izrecno vključi ugovor vesti v obliki »pravice do odklonitve izpolnitve obveznosti, določene z zakonom, ki resno nasprotuje verskemu prepričanju osebe« in izrecno opredeli področje uveljavljanja – »odklonitev obveznosti določene z zakonom« ter izrecno poimenuje kvaliteto razloga za uveljavljanje zakonske pravice – »razloga, ki resno nasprotuje verskemu prepričanju osebe«. Ključna pogoja za uveljavljanje ustavnega ugovora vesti ali zakonske pravice po četrtem odstavku 2. člena ZVS pa ostajata identična z ustavnima pogojema iz 46. člena ustave (»neomejevanje pravic in svoboščin drugih oseb« in »izključna opredeljenost uveljavljanja ugovora oziroma pravice po ZVS v primerih, ki jih določa zakon«).

MK glede razlogov za dopolnitev 29. člena ZVS, natančno povzetih v prvem odstavku tega dokumenta in katerih bistvo je neželen vpliv tujih bogatih držav, ki se kaže v prevelikem številu verskih objektov in splošnem družbenem vplivu iz tujine financiranih verskih skupnosti in katerega posledica je neenakopraven razvoj verskih skupnosti, ki imajo v RS številčno članstvo domačih vernikov, vendar »bazirajo« v revnejših delih sveta, ugotavlja, da načelo ločitve države in verskih skupnosti iz 7. člena ustave, katerega bistvena sestavina je nazorska nevtralnost države, državo zavezuje, da je nepristranska, da religije in drugih svetovnih nazorov niti ne prevzema niti ne zavrača in da jih v nazorskem smislu niti ne podpira niti ne ovira¹. MK ugotavlja, da predlog izrecno ne pojasnjuje kriterija »zaželenosti družbenega vpliva verskih skupnosti« in da temelji na predpostavki o dopustnosti državnega opredeljevanj glede »želenega in neželenega družbenega vpliva verskih skupnosti v RS«, ki pa po naravi stvari v obravnavanem primeru lahko temelji samo v ustavno nedopustnem nazorskem vrednotenju verskih skupnosti oziroma religij. Zato MK tovrstno razpravo o državni »zaželenosti družbenega vpliva verskih skupnosti«, ki je najmanj ustavno sporna, v celoti zavrača. Glede razloga zagotovitve »enakopravnega razvoja verskih skupnosti v RS«, ki naj bi utemeljil splošno prepoved financiranja verskih objektov in verskih

¹ Glej 145. točko obrazložitve ustavnosodne odločbe številka U-I-92/07 (Uradni list RS, št. 46/10).

skupnosti iz tujine, MK ugotavlja, da sicer neobvezujoči mednarodni instrument - Deklaracija Združenih narodov o odpravi vseh oblik nestrpnosti in diskriminacije na podlagi vere ali prepričanja², razglašena z resolucijo št. 36/55 dne 25.11.1981, poleg splošne opredelitve te pravice v 1. členu (pravico imeti kakršnokoli veroizpoved ali prepričanje po lastni izbiri, svobodno izpovedovanje vere ali izražanje prepričanja posamezno ali v skupnosti z drugimi, javno ali zasebno, z bogoslužjem, verskimi obredi in rituali in s poučevanjem) v 6. členu opredeljuje tudi širšo vsebino in pomen pravice do svobode misli, vesti in veroizpovedi. Tako pod točko f) določa, da pravica do svobode misli, vesti in veroizpovedi obsega tudi svobodo »zbiranja in prejemanja prostovoljnih finančnih in drugih materialnih prispevkov od posameznikov in institucij«. Glede na navedeno je »financiranje verskih objektov in verskih skupnosti v RS iz tujine« mogoče umestiti med ravnanja, ki so manifestacija pravica do svobode misli, vesti in veroizpovedi oziroma pravice do verske svobode. MK meni, da gola navedba »razloga enakopravnosti razvoja verskih skupnosti«, ni prepričljiv razlog za poseg v versko svobodo kot jo razume navedena deklaracija.

Pravna teorija ugotavlja, da je ustavnosodna odločba številka U-I-92/07 (Uradni list RS, št. 46/10) opredelila vodila za normativno urejanje področja verske svobode oziroma svobode vere in drugih prepričanj, ki predstavljajo nujno podlago za doseg dejanske strpnosti med ljudmi različnih prepričan in medsebojnega spoštovanja kot temelja demokratične družbe ter da normativna ureditev, ki osebam vseh prepričanj in skupnostim v okviru katerih so organizirane, posreduje sporočilo o vključenosti v življenje družbe sodi v ta ustavni okvir.³ MK meni, da predlagana splošna prepoved financiranja verskih objektov in verskih skupnosti iz tujine še posebej pripadnikom verskih skupnosti iz bogatih držav (konkretno npr. muslimanom oziroma pripadnikom Islamske skupnosti v Republiki Sloveniji) ne posreduje sporočila o vključenosti v življenje družbe.

Lep pozdrav.

Pripravil:
Robert Cajhen
Sekretar

Dr. Gregor Lesjak
Direktor

² Glej: <http://www2.ohchr.org/english/law/religion.htm> .

³ Šturm, Lovro in drugi.,: Komentar ustave Republike Slovenije, Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije, Kranj 2011, str. 661.